

תוכן

- מבוא : 3
- נשים בשוק העבודה : 4
- נשים בשוק העבודה בישראל : 5
- נשים בתעשיית ההייטק הישראלית : 6
- הסברים אפשריים לפערים המגדריים בתעשיית ההייטק הישראלית : 8
- פערי השכר : 8
- שעות עבודה : 9
- השכלה מדעית/ הנדסית : 9
- סיכום ומסקנות : 13
- ביבליוגרפיה : 15

מבוא :

כניסתן של נשים לשוק העבודה היא תופעה חדשה של המאות האחרונות, לאחר הדרה ממושכת בת שנים, אשר ראתה באישה יצור נחות מהגבר, שאינו בעל זכות לבחור, לעבוד או לרכוש השכלה, וכל ייעודו הוא בהבאת צאצאים וגידולם. שינוי תפיסה זו הוא תולדה של מאבקים מרים וממושכים כבר מהמאה ה-19, שהובילו בהדרגה לשינוי המציאות והתפיסה התרבותית בנוגע למקומה של האישה (רוזין, 2002).

על-אף שינויים מרחיקי לכת במעמדה של האישה, הרי שעדיין קיימים פערים מגדריים בולטים בתחומים שונים, אשר באים לידי ביטוי בתומי העיסוק, בתפיסתה כאחראית על גידול הילדים וכל משק הבית, ללא תלות בעיסוקה ובהכנסתה, נוסף על פערי שכר משמעותיים עבור אותה העבודה הנעשית על ידי גבר (אהרון, 2006).

שאלת המחקר הנוכחי היא מהם הגורמים המשפיעים על נוכחות נשית נמוכה מבין המועסקים בענף ההייטק?

בעבודה זו אנסה לענות על השאלה, תחילה על-ידי דיון במקומן של נשים בשוק העבודה, החל בסקירה היסטורית של נשים עובדות, עבור בכח העבודה הנשי בישראל. לאחר מכן, אתמקד בנוכחותן של נשים בענף ההייטק, וביחוד בשיעורי ההעסקה שבו. אציע מספר משתנים אפשריים המשפיעים על הפערים המגדריים בתחומי הליבה בענף זה, ביניהם: תפיסות תרבותיות של מקצועות ההנדסה והמדעים "גבריים" הן בעיני התלמידים והן בעיני מורים ויועצים, החל בגיל בית ספר, רתיעה נשית ממקצועות אלו והימנעות מהם באקדמיה, מה שמפחית את האפשרות לעסוק בהם בהמשך, וכן שעות עבודה רבות בתעשיית זו המונעות עיסוק נשים או גורמות להן לפרוש. לבסוף מוצעות כמה דרכים לצמצום אלו הנובעים ישירות מטיפול בגורמים לקיומן, כפי שהם מובאים בספרות המקצועית.

נשים בשוק העבודה:

כניסתן של נשים לשוק העבודה היא מציאות חדשה של המאות האחרונות בציר הזמן. משחר ההיסטוריה, חלוקת העבודה היתה ברורה: הגברים היו הציידים, בעלי הכח, ואילו הנשים היו מלקטות. אמנם היו קיימים מודלים שונים בחברה העתיקה, בהן נשים היו שותפות שוות, אולם בתקופות הרומיות והיוונית נולדה התפיסה הפטריארכלית, לפיה, הגבר הוא הדומיננטי והיוצר בחברה. שורשיו של מודל זה, שעיקרו שלטון אב, שבראשו עומד הגבר, השולט במשפחה ובילדים, זה המארגן את החברה ואת מוסדותיה, חוקיה, ערכיה ותרבותה, התחזקו מאד עם התפתחותן של הדתות המונותאיסטיות, אשר אמונתן באל אחד- זכרי ומופשט (רוזין, 2002).

נשים שעסקו במקצועות שונים, היוו איום לגברים במקצועות הללו, ואט אט הופקעו מכל זכויותיהן. דוגמא לכך ניתן לראות במיילדות, בימי הביניים, אשר נרדפו למוות, כיוון שהיוו איום על הממסד הדתי, שהיה גברי לחלוטין, עד כדי קביעת חוקיה של אינקוויזיציה שאשה העוסקת ברפואה היא מכשפה ודינה מוות (רוזין, 2002). מניעת חינוך הולם מנשים מהיכולת גם היא מנעה גם היא ממנה להשתלב בשוק העבודה והותירה אותן חסרות השכלה. כך, התקבע תפקידה של האישה כזו היולדת צאצאים ואחראית על גידולם בבית, בעוד שהגבר הוא המפרנס העיקרי (שם, שם).

יציאתן של נשים לעבוד היא, במקומות רבים, תולדה של הכרח ולא של רצון גברי לשלבה בשוק זה. בזמנים מורכבים, כמו במלחמת העולם הראשונה, נאלצו נשים לצאת לעבוד, כדי למלא מקומם של הגברים הלוחמים, אשר גיוסם יצר מחסור חמור בידיים עובדות (אביאלי-טביביאן, 2011, עמ' 60). זאת ועוד, נשים גויסו בעצמן ליחידות עורפיות ובסיום המלחמה נאלצו אלו שהתאלמנו לצאת לעבוד כדי לפרנס את בני משפחתן.

ואכן, בשל המלחמות, אשר פקדו את האנושות במאה העשרים והכפיפו את המציאות לצרכיהן (אביאלי-טביביאן, 2011), וכן בשל המעבר לתיעוש במדינות המערב, בשנים האחרונות של המאה העשרים חלה עלייה מתמדת בשיעור הנשים העובדות בכל המדינות המתועשות, ובייחוד השתתפותן של נשים נשואות ושל אמהות בשוק העבודה (אהרון, 2006).

אולם, יציאתן של הנשים מהבית, לוותה מאבקים מרים אחרים לזכויות נוספות במישורים שונים, בהם הזכות לבחור ולהצביע, לרכוש השכלה, לעבוד ולהשתכר בתנאים, והייתה מלאה בקשיים ובאתגרים. רק באמצע המאה התשע-עשרה החלו מאבקים אלו לצבור תאוצה. כך לדוגמה, האישה הייתה כפופה למרותם של גברים, אשר ראו את השתכרותה הנמוכה כדבר טבעי ומובן (פדר, 1993). המאבקים סבבו, בין השאר, כניסה לתפקידים שנתפסו כ"גבריים", וקבלת שכר שווה לגברים על ביצוע עבודה זהה.